

Stad op Zicht is een initiatief van de Haagsche Courant en de Bond van Nederlandse Architecten, afdeling Den Haag. De redactie wordt met adviezen ter zijde gestaan door de architecten Quinten de Wijn, Jan Brouwer en Jan Romke de Vries. In de rubriek wordt eens in de drie weken een belangrijk Haags bouwwerk behandeld. Deze keer het Postmuseum van architectenbureau Van Mourik, dat ook verantwoordelijk is voor de nieuwe muziekzaal voor het Residentie Orkest aan het Spui.

Mc 25/9/86 *DT*

door CASPER POSTMAA

De monumentale gevelwand van de Zeestraat geeft weinig aanleiding om achter de 19e eeuwse opsmuk een modern, fraai gestyleerd museum te vermoeden.

Toch is op nummer 82 de ingang gevestigd van het nieuwe Postmuseum dat in 1985 is heropend nadat vijf jaar bouwen en breken het publiek buiten de deur had gehouden. Het handhaven van de oude facade kan op twee manieren wor-

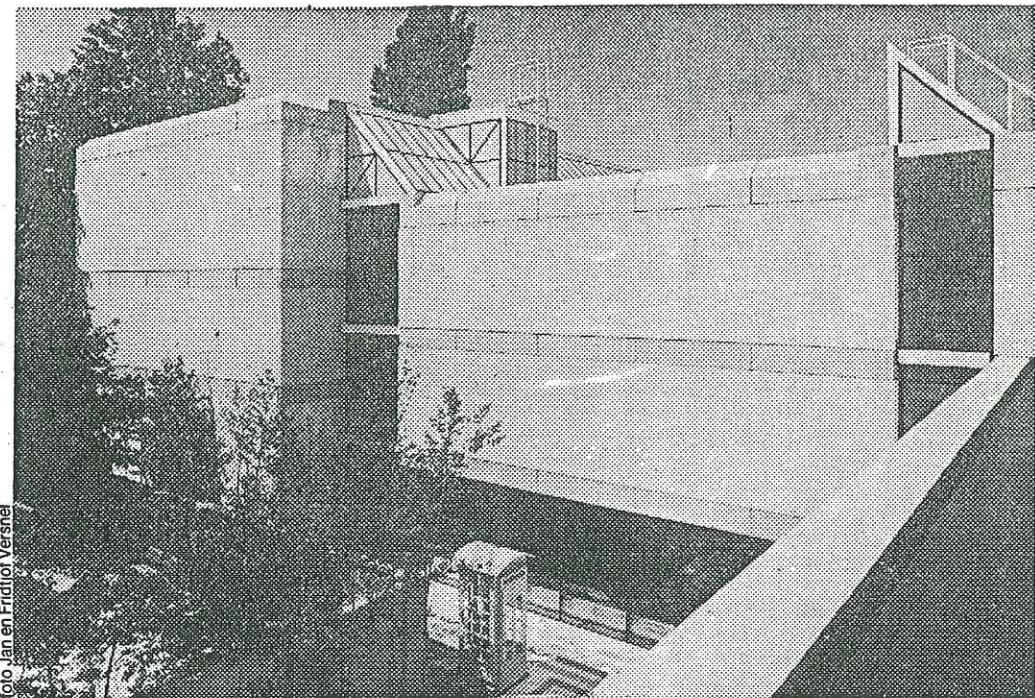

Foto Jan en Fridtjof Versnel

• Het deel van het museum dat vanaf de binnenplaats (links voor telefooncel) zichtbaar is.

den uitgelegd. De meeste mensen zullen betogen dat het terecht getuigt van respect voor de schoonheid van dit oude stukje Den Haag. Maar lopend door het nieuwe deel van het museum, dat vanaf de straat niet is te zien, rijst toch de vraag of het niet een grotere aanwinst voor het stadsbeeld zou zijn geweest als architectenbureau Van Mourik een geheel nieuw museum had mogen ontwerpen, inclusief de voorkant. De achterzijde van het museum, die alleen goed te zien is als de bezoekers de moeite nemen via het restaurant naar buiten te lopen, is een zeer geslaagde uiting van moderne bouwkunst. Een strak, helder gebouw, waarin door middel van niveauverschillen een boeiende variatie is ontstaan. Achter het oude herenhuis aan de Zeestraat, loopt een lage langgerekte expositieruimte die naar het laatste maar ook grootste tentoonstellingsgedeelte (inclusief kelder vier lagen) voert.

Behoudzucht

Het bouwen van een totaal

nieuw museum is Van Mourik en met hem projectarchitect Peter Vermeulen, niet gegund.

Niet omdat er reden was te twijfelen aan de capaciteiten van de Haagse bouwmeesters, maar als de overheid een keuze moet maken tussen behoud van het oude of het bouwen van hedendaagse architectuur dan valt de keus nogal eens ten nadele van de moderne bouwkunst uit. Bij erkende belangrijke monumenten is een dergelijke voorkeur begrijpelijk en noodzakelijk, maar er zijn voorbeelden die getuigen van een overdreven behoudzucht.

Hotel Centraal aan de Lange Potten (een beschermd stadsgezicht) wordt gesloopt voor de nieuwbouw van de Tweede Kamer, een project waar vele miljoenen voor worden uitgetrokken. Een uitstekende kans dus om een modern, gedurfd ontwerp uit te voeren. Van die opzet komt maar ten dele iets terecht want de gevel van Hotel Centraal blijft staan als een sentimentele verwijzing naar het verleden.

Bovendien is het beeld dat wordt gecreëerd vals. Het lijkt of er een oud hotel staat, maar het is niet meer dan een decor, want er achter zit een kantoor. De meeste architecten komen niet eens aan andere oplossingen toe, omdat de monumentenwet verbiedt de talrijke beschermde gevels aan te tasten

Hoewel de situatie bij het Postmuseum anders ligt (achter de gevel is eveneens het oude herenhuis behouden gebleven, en ook voor het intact laten van de gevelwand van de Zeestraat, valt veel te zeggen) is het zeer aannemelijk dat een voortzetting van de nieuwbouw tot aan de straat een aantrekkelijke confrontatie tussen twee bouwstijlen/perioden tot gevolg zou hebben gehad. Dat nu is niet gebeurd en Van Mourik c.s. heeft zich er noodgedwongen toe beperkt de verloederde gevel, van wat ooit de Grand Bazar was, met moderne middelen te herstellen.

Zijn gebouw is daardoor een van de verborgen schoonheden van

Foto: Postmuseum, Van Mourik

● Vide met liftkoker en korte verbindingstrappen.

Den Haag geworden. Dit is ook een van de redenen dat het Postmuseum eigenlijk niet de vruchten plukt van de 13,5 miljoen gulden kostende operatie. De bezoekersaantallen zijn na de verbouwing in vergelijking met vroeger nauwelijks opgelopen. Zou het museum aan de voorkant zichtbaar zijn geworden als een duidelijk nieuw element in de stad, dan zou de toeloop waarschijnlijk veel groter zijn geweest.

Vitrines

Direct bij binnenkomst van het Postmuseum maakt de bezoeker al kennis met de collectie. Nog vóór de kassa staat in de hoge entreehal een globaal overzicht van de verzameling uitgesteld in vitrines die speciaal voor het museum zijn ontworpen. Het interieur is een samenspel van binnenhuisarchitect P. Carstens en grafisch en industrieel ontwerper Donald Janssen.

Die samenwerking resulteerde in een aantal opvallend vormgegeven vitrines, terwijl ook de lichtblauwe beugels waarin de

postzegelbladen hangen, een aanvulling zijn op het heldere concept van de rest van het gebouw. Toch zijn er plekken in het museum aan te wijzen die qua inrichting minder geslaagd zijn.

Wie de kassa is gepasseerd komt in een expositieruimte die benauwd aanvoelt. Dat effect wordt voornamelijk veroorzaakt doordat er een te groot aantal voorwerpen is uitgesteld. Bovendien is er een woud van spots in het plafond geplaatst wat een rustig beeld ook al niet ten goede komt. De overbevolking van het museum zoals die zich op sommige plaatsen voordoet, is de architecten nauwelijks te verwijten, want vrijwel alle museumdirecties, zeker als het om zo'n brede collectie als deze gaat, hebben de behoefte om zoveel mogelijk attributen te etaleren. Op dat punt, in elk geval in dit deel van het gebouw, hebben de architecten het gevecht verloren.

Vide

De drukke eerste meters in het museum verhinderen niet dat de

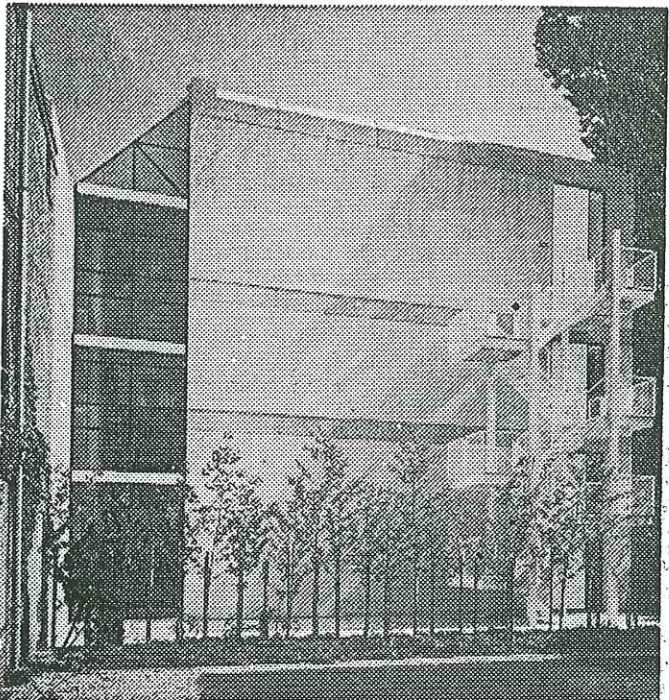

Foto: Jan en Fridtjof Versnel

● Uitbouw met brandtrap en glazen vide die dwars door het gebouw loopt.

rest van het gebouw een aangename indruk achter laat. Virtuosoos hebben de architecten met licht, ruimte en niveau's gespeeld. Vooral het licht was een bijzonder probleem omdat de eis was dat er geen directe lichtinval mocht zijn ter bescherming van de oude en gevoelige materialen. De architecten hebben dat opgelost door in het dak lichtkappen te maken waardoor het licht vrij op de vloer van de kelder valt. Aan weerszijden van deze vides liggen de expositieruimten, die zo indirect daglicht ontvangen.

Het meest imponerende voorbeeld daarvan is de vide waarin de liftkoker (zie foto) is geplaatst.

Daar staan twee gebouwen eigenlijk los van elkaar, ogenschijnlijk slechts verbonden door glas en korte trappen die de tegenover elkaar liggende expositieruimten verbinden. Doordat de etages niet precies tegenover elkaar liggen, maar een halve etage verspringen, krijgt elk geëxposeerd thema, in de open

structuur van het gebouw, toch een eigen afgezonderde plek. Een bijzondere plaats nemen de postzegelverzamelingen in, die in gesloten zalen worden tentoongesteld om elke schadelijke inwerking van het daglicht te vermijden.

Als conclusie kan worden gezegd dat de inspanningen van het architectenbureau Van Mourik hebben geresulteerd in een bijzonder gebouw. De collectie krijgt de kans te domineren in de heldere en eenvoudig aangeklede expositieruimte. Eigenlijk is de enige vorm van versiering in het museum de tegelstraat van kunstenaar Joost van Rooyen. Door het gebouw heeft hij een route gelegd van tegels in verschillende grijze en witte tinten. De tegelstraat mondt uit in een buitenterras aan de achterzijde. Dat is de enige plek van waaruit het gebouw goed zichtbaar is. Helaas is het terras alleen bij een temperatuur van 18° en hoger geopend.

Wat dat betreft is een mooie nazomer wel iets waar dit museum recht op heeft.